# Når konkursen truer forsyningsvirksomheder

*(Kronikken herunder blev udgivet i Jysk Fynske Medier, Erhverv+ den 20. februar 2025)*

I de senere år er det ikke uset, at den lokale fjernvarmeforsyning er lukket pga. dårlig økonomi. Det sker især i små landsbyer med langt mellem husene og få kunder, bl.a. for Øland Kraftvarmeværk, Menstrup-Hyllinge Kraftvarmeværk og Præstbro Kraftvarmeværk. Andre mindre værker har overlevet pga. fusioner.

Rekonstruktion (tidligere kaldt "betalingsstandsning") har tidligere været anvendt. En rekonstruktion foregår ved skifteretten og har til formål at redde en virksomhed ved at nedsætte gælden (tvangsakkord) eller ved at sælge virksomheden.

I december 2020 indgav Refa Maribo-Sakskøbing Kraftvarmeværk A/S (Refa MSK), der leverer varme til fjernvarmeforsyningsvirksomheder i Maribo og Sakskøbing, rekonstruktionsbegæring. Et år senere blev rekonstruktionsforslaget endelig godkendt i en kæresag af landsretten, og en konkurs kunne undgås.

Tidligt i 2024 fik en række mindre fjernvarmeselskaber af Forsyningstilsynet afslag på at indregne såkaldt "tab fra spekulation i elpriser" i varmeprisen. I 2021 tabte en række fjernvarmeselskaber millioner efter spekulation i elpriserne (DKVK-sagen). Et af selskaberne – Hirtshals Fjernvarme – måtte gå i rekonstruktion. Andre af de seks fjernvarmeforsyninger kæmper nu med at finde midler til at tilbageføre de omkostninger ved spekulationstab, som de ulovligt har pålagt kunderne.

Men også andre fjernvarmeselskaber har udfordringer uden at have spekuleret på elmarkedet. Mange fjernvarmeprojekter er således udfordret af generelt stigende priser på anlægsarbejder.

**Den grønne omstilling**

Efteråret 2024 gav et særligt fokus på den kommunale forsyningssektor. Det er ikke ufortjent. Vi er trods alt midt i en grøn omstilling, hvor bl.a. fjernvarmeforsynings udbredelse i boligkvarterer vokser på bekostning af naturgas.

Desværre var det ikke diskussioner om nødvendige investeringer, der prægede mediebilledet. Det var derimod truende fallitter i de i disse tider så afgørende forsyningssektorer.

I Odsherred Varme A/S havde man planer om en udvidelse af det eksisterende fjernvarmenet, så de eksisterende 2.100 forsynede husstande blev udvidet med yderligere 2.500 husstande – altså mere end en fordobling af kundekredsen. Odsherred Varme er et af flere datterselskaber i det kommunalt ejede holdingselskab Odsherred Forsyning A/S. Odsherred Varme har måttet gå i rekonstruktion og standse den planlagte udvidelse, skønt flere anlægsarbejder er delvist færdiggjort. De borgere, der har tilmeldt sig den kommende fjernvarmeforsyning, står i et limbo og ved stadig ikke, om der engang kommer fjernvarme. Resten af forbrugerne ved ikke, om Odsherred Varme går konkurs, og om der vil være en fremtidig fjernvarmeforsyning.

Kommunen hæfter gennem en garanti for et lån optaget hos KommuneKredit. Men et større beløb er garanteret gennem en selvskyldnerkaution givet af holdingselskabet til långiveren Nordea for lån til Odsherred Varme.

Ved projektets start blev anlægsomkostningerne anslået til 950 mio. kr. I slutningen af 2023 var estimatet opjusteret med 300-400 mio. kr., og i 2024 nåede prisen op på 1,6 mia. kr.

Odsherred har en meget udbredt organiseringsmåde af sine kommunalt ejede forsyningsvirksomheder. Kommunen ejer 100 % af et holdingselskab, der igen 100 % ejer en række datterselskaber, der repræsenterer hvert sit forsyningsområde (vand, spildevand, affald, fjernvarme). Desuden ejer holdingselskabet en servicevirksomhed, der mod betaling servicerer de enkelte datterselskaber.

**Rekonstruktion og konkurs**

Er forsyningsvirksomheder for vigtige til at gå konkurs? Det spørgsmål kan man med rette stille, for forsyningssikkerheden har stor betydning for et lokalområdes attraktivitet, når det kommer til bosætning. Når det er så vigtigt, og når man ser på situationen i de skrantende forsyningsselskaber, kan det overvejes, om den aktuelle organisering og lovgivning er optimal.

Når et selskab kommer under rekonstruktion, er hovedformålet normalt at redde arbejdspladser og fremtidige skatteindtægter. Når et forsyningsselskab kommer under rekonstruktion, er det samfundsmæssige formål i mindst lige så høj grad at sikre den fremtidige forsyning for forbrugerne, uden at prisen bliver så høj, at deres boliger bliver usælgelige. Det formål kan man dog ikke lovligt lægge vægt på, sådan som den nuværende lovgivning er skruet sammen.

I en rekonstruktion er normalen, at de, der har tilgodehavender i selskabet, får en procentdel heraf, mens resten er tabt for de enkelte kreditorer, for at selskabet kan overleve. Når kreditorer kan acceptere dette, skyldes det, at de normalt har en løbende samhandel med selskabet, som over tid kan sikre, at det tabte vindes tilbage. I de omtalte forsyningsvirksomheder er kreditorerne i vidt omfang entreprenører og andre, der har bistået forsyningsvirksomheder med engangsarbejder i forbindelse med udvidelsen af et eksisterende varmeforsyningsnet, og de har ikke samme mulighed for at vinde det ind på gyngerne, som de har mistet på karrusellerne. Når de største kreditorer desuden er sikret gennem garantier og kautioner, bliver det nærmest umuligt at opnå tilslutning til en rekonstruktion.

Et nødlidende forsyningsselskab er der ikke mange købere til, og det kan betyde, at det økonomisk set vil være mest attraktivt for kreditorerne, at de rør, der er lagt i jorden, graves op og sælges, da handelsværdien af selskabets aktivitet kan være lavere end skrotværdien af rørene i jorden.

I dansk insolvensret er der et grundlæggende princip om, at skifteretten skal nægte at stadfæste et rekonstruktionsforslag, hvis en eller flere kreditorer stilles ringere end i en konkurs. Dette princip vil konkret føre til den absurde situation i eksempelvis Odsherred, at et næsten færdigt varmeforsyningssystem graves op og sælges til skrotpris med et stort værdispild til følge, samtidig med at de beboere, der havde udsigt til fremtidig fjernvarme, skal ud at finde alternative

varmekilder. Hvis de alternative varmekilder er mindre miljørigtige end det påtænkte varmesystem, taber vi som samfund stort på en sådan løsning – både økonomisk og miljømæssigt.

**Kommuners ejerskab til forsyningssektoren**
Mens diverse forsyningslove stiller krav om, at kommunernes engagement i forsyningssektoren skal ske gennem selskaber med begrænset ansvar, er der intet krav om eksistensen af et holdingselskab mellem de enkelte forsyningsselskaber og den pågældende ejerkommune.

Havde der været et direkte kommunalt ejerskab af aktierne i de enkelte forsyningsdatterselskaber, ville problemet med selvskyldnerkautionen ikke kunne opstå. I stedet ville en långiver været gået til kommunen og havde bedt om en mere traditionel garanti. Den kommunale forsyningssektor kunne således ikke have opbygget en storgarantiforpligtelse uden kommunalbestyrelsens vidende, ligesom kommunen ikke risikerede at miste ejerskabet til samtlige af sine forsyningsvirksomheder som følge af problemer i ét forsyningsselskab.

**En opfordring**
Vi opfordrer kommunerne til at gå væk fra modellen med holdingselskaber.

Ligeledes opfordrer vi lovgiverne til at gennemtænke forbrugernes stilling i tilfælde af en konkurs. En ny varmeforsyning til et hus kan ikke skaffes fra dag til dag, og bortfalder leveringen af fjernvarme i en kold periode kan det medføre store tab.

*Af professorer Troels Michael Lilja og Bent Ole Gram Mortensen*